

Výběrové šetření o zdravotně postižených osobách

VŠPO 07

Mgr. Jiří Holub, Mgr. Šárka Kovačková
ÚZIS ČR

Potřeba informací o občanech se ZP

- Je pocit'ován nedostatek informací o občanech se zdravotním postižením (ZP)
- Usnesením č. 596 ze dne 18.6.2003 doplnila vláda ČR Národní plán vyrovnávání příležitostí pro občany se ZP o úkol: ČSÚ zajistí koordinaci tvorby statistiky o občanech se ZP. Cílem je (ve spolupráci s ministerstvy a dalšími institucemi) postupně vytvořit ***konzistentní systém statistických informací*** pro potřeby tuzemských i mezinárodních subjektů, které se zabývají touto problematikou.

Mezirezortní pracovní skupina

- **Svolávána na ČSÚ – zastoupeno MZ – ÚZIS, MŠMT – UIV, MPSV, ČSSZ, Vládní výbor pro zdravotně postižené, Národní rada zdravotně postižených atd. – řízení a hodnocení průběhu prací**
 - inventarizace stávajících administrativních dat týkajících se ZP
 - porovnání disponibilních zdrojů informací s potřebami uživatelů statistických dat
 - závěr – tyto datové zdroje k naplnění úkolu stanoveného vládou ČR nepostačují

Mezirezortní pracovní skupina

- **Postupně řešeny otázky definice zdravotního postižení, metodického obsahu základních ukazatelů a obsahu budoucího dotazníku pro sběr statistických dat**
- **Byl vypracován návrh nového výběrového šetření o zdravotně postižených osobách (VŠPO) – vypracování testovací verze dotazníku a metodických pokynů**

Definice zdravotně postižené osoby

- „Zdravotně postiženou je osoba jejíž tělesné, smyslové a duševní schopnosti či duševní zdraví jsou odlišné od stavu typického pro její věk a lze oprávněně předpokládat, že tento stav potrvá déle než 1 rok. Odlišnost od typického stavu pro odpovídající věk musí být takového druhu či rozsahu, že obvykle způsobuje omezení nebo faktické znemožnění společenského uplatnění dané osoby.“

Řešitelské instituce

- Český statistický úřad
- Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR
- Šetření je hrazeno z prostředků ČSÚ

Pilotní šetření

- Dotazník a metodické vysvětlivky ověřeny v květnu 2005 na **pilotním šetření** (cca 30 praktických lékařů - PL), připomínky plynoucí z pilotního šetření byly zapracovány
- Vyhodnocení výsledků pilotního šetření potvrdilo, že navrhované statistické zjišťování je pro požadované účely proveditelné a postačující
- Byla vypracována zpráva pro vládu

Rozhodnutí

- Na základě vyhodnocení pilotního šetření rozhodla vláda ČR **usnesením č. 1575 ze dne 7.12.2005** provádět ve tříleté periodicitě výběrové šetření o zdravotně postižených občanech
- Šetření má být prováděno na výběrovém souboru praktických lékařů pro dospělé a praktických lékařů pro děti a dorost (vč. lékařů v ústavech sociální péče)

Výběrový soubor lékařů

- Výběrový soubor bude vytvořen náhodným výběrem z registru zdravotnických zařízení a pro každé šetření bude obměňován z důvodu maximálně možného snížení zátěže respondentů (PL)
- Výsledky budou dopočteny na non-response a na základní soubor, aby byly reprezentativní za celou ČR
- Lékaři budou za vyplněné (využitelné) dotazníky odměňováni

Výběrové šetření o ZP osobách 2007 (VŠPO 07)

- Šetření se uskuteční v průběhu května a června 2007 na výběrovém souboru 15 % PL pro dospělé a pro děti a dorost (tj. cca 1200 praktických lékařů včetně lékařů z ústavů sociální péče, z toho cca 200 PL pro děti a dorost), každý PL vyplní dotazník za cca 10-15 zdravotně postižených pacientů
- Za celou ČR by tedy měl být dotazník vyplněn za zhruba **12 000 zdravotně postižených osob**

Výběrové šetření o zdravotně postižených osobách

Dotazník není součástí Programu statistických zjišťování na rok 2007. Vyplnění dotazníku je dobrovolné. Pilotní zjišťování je prováděno v návaznosti na požadavky EU. Ochrana důvěrnosti údajů je zaručena zákonem. Děkujeme za spolupráci.

Identifikace zpravodajské jednotky (zdravotnického zařízení)

1. IČ ZZ	2. PČZ
----------	--------

Základní charakteristiky zdravotně postižené osoby

3. Pohlaví (zakroužkujte) muž ... 1 žena ... 2	4. Rok narození (vyplňte ve tvaru RRRR)
5. Okres bydliště (vyplňte pouze okres)	
6. Rodinný stav (zakroužkujte jednu odpověď)	7. Nejvyšší dosažené vzdělání (zakroužkujte jednu odpověď)
svobodný(á) 1 ženatý, vdaná 2 druh, družka 3 žijící odděleně 4 rozvedený(á) 5 vdovec, vdova 6 registrované partnerství 7	bez vzdělání 1 základní 2 střední bez maturity 3 střední s maturitou 4 vyšší odborné 5 vysokoškolské 6 není známo 8

Údaje o zdravotním postižení dané osoby

8. Zdravotní postižení (vyplňte podle číselníku uvedeného v metodických vysvětlivkách, možno více odpovědí)	I. Rok počátku postižení	II. ¹ Příčina postižení	III. ¹ Míra postižení	IV. ¹ Potřeba pomůcky, psa
1. tělesné				
2. zrakové				
3. sluchové				
4. mentální				
5. duševní				
6. vnitřní a) dg.:				
6. vnitřní b) dg.:				
6. vnitřní c) dg.:				
9. jiné (specifikujte)				
9. Důsledky zdravotního postižení (zakroužkujte jednu nebo více odpovědí)	10. Pomoc zajišťuje (zakroužkujte jednu nebo více odpovědí)			
omezení mobility 1	rodina 1			
omezení orientace 2	asistent 2			
omezení sebeobsluhy 3	příbuzní 3			
omezení ve vedení domácnosti 4	sousedé, přátelé 4			
omezení příjmu informací 5	pečovatelská služba 5			
omezení komunikační schopnosti 6	bez zajištěné péče 7			
omezení stravovacích možností 7	jiné (specifikujte) 9			
omezení způsobilosti k právním úkonům 8				
jiné omezení 9				

11. Současná míra soběstačnosti (zakroužkujte jednu odpověď)	12. Bydlení (zakroužkujte jednu odpověď)
úplná soběstačnost 1 pomoc několik hodin denně (do 4 hodin) 2 celodenní pomoc (od 4 do 12 hodin denně) 3 nesoběstačnost (pomoc cca 24 h denně) 4	standardní byt (s bariérami) 1 standardní byt s bezbariérovými úpravami 2 byt zvláštního určení 3 byt v domě zvláštního určení 4 byt v domě s pečovatelskou službou 5 chráněné bydlení 6 podporované bydlení 7 lůžko v zařízení sociální péče 8 jiné (specifikujte) 9

Vyplňuje se pouze v případě, že sledovaná osoba žije v zařízení sociální péče jinak pokračujte otázkou 16.

13. Zřizovatel zařízení (zakroužkujte jednu odpověď)	14. Velikost zařízení (zakroužkujte jednu odpověď)
státní 1 krajské 2 obecní 3 církvevní 4 soukromé, včetně neziskových 5 jiné (specifikujte) 9	do 20 lůžek 1 21 – 50 lůžek 2 51 – 100 lůžek 3 101 – 200 lůžek 4 více než 200 lůžek 5
15. Celková délka pobytu v zařízení (vyplňte počet let)	

Ekonomická situace postižené osoby

16. Ekonomická aktivita (zakroužkujte jednu odpověď)	17. Pobírání dávek sociálního zabezpečení (zakroužkujte jednu nebo více odpovědí)
dítě (0-14 let) 0 studující 1 zaměstnaný(á), OSVČ apod. 2 nezaměstnaný(á) 3 nepracující důchodce 4 pracující důchodce 5 v domácnosti, vč. RD 6 není známo 8 ostatní 9	částečného invalidního důchodu z důchodového pojištění 1 plného invalidního důchodu z důchodového pojištění 2 jiného důchodu z důchodového pojištění 3 příspěvku na péči podle zákona o sociálních službách 4 opakujících se dávek sociální péče 5 jiné rodinné dávky sociálního zabezpečení 6 nepobírá žádný důchod ani sociální dávky 7 není známo 8
18. Charakter současné výdělečné činnosti (zakroužkujte jednu odpověď)	
závislá činnost 1 samostatná výdělečná činnost 2	
19. Celková délka současné výdělečné činnosti (zakroužkujte jednu odpověď)	
méně než 1 rok 1 1 – 3 roky 2 3 – 5 let 3 5 – 10 let 4 více než 10 let 5 není známo 8	

¹ II. 28.3.2007
¹ II. 28.3.2007 vyplňte podle číselníku uvedeného v metodických vysvětlivkách

Obsah dotazníku

- Dotazník má celkem **19** otázek, které jsou rozděleny do 4 hlavních skupin:
 - 1.** Základní charakteristiky zdravotně postižené osoby
 - 2.** Údaje o zdravotním postižení dané osoby
 - 3.** Údaje o ústavu sociální péče (sleduje se u pacientů v ústavech sociální péče)
 - 4.** Ekonomická situace postižené osoby

Sledované údaje (1)

- IČ ZZ - Identifikační číslo zdravotnického zařízení (PL)
- PČZ – Pořadové číslo zdravotnického zařízení
- Pohlaví
- Věk
- Rok narození
- Okres bydliště
- Rodinný stav
- Nejvyšší dosažené vzdělání
- **Zdravotní postižení** - druh postižení (tělesné, zrakové, ...), rok počátku postižení, příčina postižení, míra postižení, potřeba pomůcky, psa,

Klíčová část dotazníku

Údaje o zdravotním postižení dané osoby

8. Zdravotní postižení (vyplňte podle číselníku uvedeného v metodických vysvětlivkách, možno více odpovědí)	I. Rok počátku postižení	II. Příčina postižení	III. Míra postižení	IV. Potřeba pomůcky, psa
1. tělesné				
2. zrakové				
3. sluchové				
4. mentální				
5. duševní				
6. vnitřní a) dg.:				
6. vnitřní b) dg.:				
6. vnitřní c) dg.:				
9. jiné (specifikujte)				

Číselníky:

<u>II. Příčina postižení</u>	<u>III. Míra postižení</u>	<u>IV. Potřeba pomůcky vč. slepeckého a asistenčního psa</u>
1 vrozené postižení 2 způsobené úrazem 3 způsobené nemocí 4 stařecká polymorbidita 8 není známo 9 jiné	1 lehké 2 středně těžké 3 těžké 4 velmi těžké	0 žádnou nepotřebuje 1 má odpovídající 2 má nevyhovující, nedostatečnou 8 není známo 9 jiné

Sledované údaje (2)

- **Důsledky zdravotního postižení**
- **Zajištění pomoci**
- **Současná míra soběstačnosti**
- **Bydlení**

Doplňující údaje:

- **u pacientů v ústavech sociální péče:**
 - zřizovatel zařízení
 - velikost zařízení
 - celková délka pobytu v zařízení

Sledované údaje (3)

- **Pokud bude lékař znát i ekonomickou situaci postižené osoby, vyplní i údaje:**
 - Ekonomická aktivita
 - Pobírání dávek sociálního zabezpečení
 - Charakter současné výdělečné činnosti
 - Celková délka současné výdělečné činnosti

Metodika výběru pacientů

- Každý PL zapojený do tohoto šetření by měl ve své kartotéce náhodně vyhledat cca 10-15 pacientů se zdravotním postižením; v ordinaci, kde je více lékařů, nebo v ústavech sociální péče bude výběr úměrně vyšší
- Při náhodném výběru nesmí být preferováni pacienti dle věku, bydliště nebo jiného nenáhodného znaku
- výběr začne od určitého písmene v kartotéce podle daných kritérií a budou se postupně procházet karty v daném pořadí, dokud se nedosáhne stanoveného počtu osob s postižením (za tyto osoby pak lékař vyplní dotazník VŠPO 07)
- zároveň bude třeba zaznamenat, kolik karet bylo nutné projít, aby se dosáhlo požadovaného počtu osob s postižením

Současná situace

- **Byly informovány obě odborné společnosti o přípravě šetření**
- **Vybraným lékařům byly zaslány informační materiály (dotazník, zkrácené pokyny, stručný popis výběru osob z kartotéky), průvodní vysvětlující dopis a smlouvy o provedení práce.**
- **Ti lékaři , kteří budou souhlasit s účastí v šetření, vrátí podepsané smlouvy ČSÚ a následně dostanou všechny potřebné dokumenty k realizaci šetření (dotazníky, plné verze pokynů, metodiku výběru, smlouvu podepsanou ČSÚ)**

Harmonogram VŠPO 07

- do ***poloviny května 2007*** obdrží PL, kteří se do šetření zapojí, příslušný počet dotazníků a metodické vysvětlivky včetně detailního popisu, jak náhodně vybrat daný počet pacientů se zdravotním postižením
- v průběhu ***května a června 2007*** vyplní PL dotazníky za cca 15 občanů s postižením a do ***konce června 2007*** je zašlou příslušnému krajskému odboru ÚZIS ČR

Harmonogram VŠPO 07

- **Červenec až říjen 2007** pořizování sebraných dat + jejich zpracování, kontrola, dopočty na non-response a základní soubor
- **Průběžně** proplácení Dohod o provedení práce praktickým lékařům
- **Říjen až prosinec 2007** – vyhodnocení sběru dat, analytické zpracování, konečné výsledky
- **1. čtvrtletí 2008** – závěrečná zpráva pro vládu ČR, publikace, prezentace výsledků

Rizikové body

- 1. Ochota vybraných lékařů zúčastnit se šetření**
- 2. Poplatek není příliš atraktivní a motivační**
- 3. Příliš obecná definice**
- 4. Těžko kvantifikovatelná míra postižení**
- 5. Velký vliv subjektivního posouzení zdravotního postižení**

Děkuji za pozornost

a

**možná letos na podzim nebo
do roka a do dne zde
budeme referovat o výsledcích
z tohoto šetření**